

Naturskyddsföreningen
Stockholms län

Ge oss kraft
att förändra
Pg.90 1909-2

Policy

Hållbar stadsutveckling

Innehållsförteckning

Inledning	3
Syfte	4
Hållbarhetsbegreppet	4
Avgränsning	5
Miljömålen - viktiga vid fysisk planering	6
Polycypunkter	7
1. Så ska fysisk planering gå till	8
2. Tio grundprinciper för en bättre stadsregion	10
3. Så vill vi ha bebyggelsestrukturen	11
4. Närnatur och biologisk mångfald ska gynnas	12
5. Transportberoendet ska minska	14
Avslutning	15

Inledning

Vi lever i en tid av urbanisering. Hela världens framtida befolkningsökning beräknas ske i städer. Urbaniseringen pågår även i Sverige. Befolkningen i Stockholms län förväntas växa med ca 20 000 personer per år enligt Regionplane- och trafikkontoret (RTK). Det märks genom många nybyggnationer av hus och trafikanläggningar och genom omfattande omvandling av fritidshus till permanentbostäder. Trafiken ökar, naturmark exploateras. Befolkningsökningen kan vara ett hot mot länets miljö-värden, men också en möjlighet att skapa strukturer som gynnar miljön. Framförallt är det en realitet som vi måste förhålla oss till medvetet. Kan tillväxten planeras bättre? Avvägningarna är många och tidvis svåra. Denna policy är en vägledning.

Länet fungerar idag allt mer som en sammanhängande stadsregion med en befolkning som reser över kommungränserna. Därför är begreppet Hållbar stadsutveckling relevant även i de mer landsbygdsmässiga delarna av länet.

Naturskyddsföreningen i Stockholms län (Naturskyddsföreningen) arbetar för den goda staden och vi kan dra nytta av det faktum att kommuner och regioner idag konkurrerar om att locka till sig och hålla kvar allt rörligare företag och hushåll genom att erbjuda en attraktiv miljö. Där ingår en god stadsmiljö, transporter, service och natur. Naturskyddsföreningen kan hjälpa kommuner att skapa attraktiva miljöer för en växande befolkning, att skapa miljöer för framtiden.

Syfte

Detta är en policy till stöd för dig som är engagerad i stadsutvecklingsfrågor inom Naturskyddsföreningen i Stockholms län. Den visar på utmaningar i stadsbyggnad och presenterar föreningens förslag till åtgärder för att möta utmaningarna. Policyn syftar till att användas i all fysisk planering och understödja Naturskyddsföreningens

krav på goda livsmiljöer, effektiv och långsiktig resurshushållning och en funktionsduglig grönstruktur. Naturskyddsföreningens grundinställning är att det alltid i alla planeringsåtgärder är möjligt att förbättra miljön. Policyn ska vara en hjälp i det arbetet.

Hållbarhetsbegreppet

Så här beskriver Regionplane- och trafikkontoret i rapport 11:2008 hållbarhetsbegreppet (här i starkt förkortad version).

Begreppet hållbar utveckling blev allmänt känt i och med publiceringen av Bruntlandrapporten 1987 och dess krav på en ”utveckling som försöker lösa dagens behov utan att begränsa och inskränka möjligheterna att möta framtidens behov.

Bruntlandrapportens definition av hållbar utveckling har stått sig i över 20 år. Begreppet kan anses omfatta den samlade utvecklingen i åtminstone fyra dimensioner :ekonomiskt, ekologiskt, socialt och kulturellt.

Hållbarhetsbegreppet bygger på en idé om att vissa grundläggande egenskaper i de ekologiska och samhällsliga systemen behöver förvaltas långsiktigt.

Denna långsiktiga förvaltning bestäms huvudsakligen av tre faktorer :

- *Hur man förvaltar kapitalet och visar förståelse för de hållbarhetsbetingade begränsningarna hos olika system,*
- *I vilken mån man lyckas behålla och utveckla systemets önskade och nödvändiga kvaliteter samt,*
- *Om man kan behålla systemets robusthet och anpassningsförmåga.*

Avgränsning

Hållbar stadsutveckling spänner över en mängd miljöutmaningar men Naturskyddsföreningens främsta intresseområden är trafik och närnatur. Därför fokuseras denna policy på dessa två områden. Trafiken har en avgörande betydelse för såväl närmiljön som den globala miljön. Närnaturen har avgörande betydelse för människors välmående. Det finns åtgärder som förbättrar både trafiken och närnaturen, t.ex. att undvika att bygga utglesande motorleder. Andra åtgärder innehåller en mållkonflikt, t.ex. kan tätare bebyggelse minska transportberoendet men riskerar samtidigt att exploatera viktig närnatur. Mållkonflikter bör ej ignoreras, utan snarare hanteras medvetet med ett tydligt motiverat ställningstagande till hur avvägningen görs.

Denna policy gäller under förutsättning att länet uppvisar en långsiktigt växande befolkning, något som idag förefaller mycket sannolikt. En minskande befolkning ger delvis andra förutsättningar. Om eller när man kan beräkna/visa att belastningen på miljön/människorna inte kan minska genom att exploateringsgraden ökas, då är det dags att bygga/anlägga/förändra på andra sätt.

Policyn gäller planering av den fysiska strukturen och berör ej enskilda byggnadsverks förvaltning, utformning eller innehåll.

Policyn ska vara användbar som vägledning vid idag aktuella konkreta planärenden och har därför utelämnat policypunkter som kräver lagändringar eller ett annat planeringssystem.

Miljömålen - viktiga vid fysisk planering

Miljömålen är ett viktigt stöd vid fysisk planering. De nationella miljömål som Riksdagen har beslutat om ska vara en riktlinje vid alla samhällets aktiviteter. Detta bör påpekas ofta och tydligt. Några relevanta miljömål som ska styra all planering citeras ordagrant nedan.

(Källa: Naturvårdsverket)

Begränsad klimatpåverkan. Halten av växthusgaser i atmosfären skall i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig.

Frisk luft. Luften skall vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Levande skogar. Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Ett rikt odlingslandskap. Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion skall skyddas.

Ett rikt växt- och djurliv. Människor skall ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

God bebyggd miljö. Städer, tätorter och annan bebyggd miljö skall utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden skall tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar skall lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

God bebyggd miljö innehåller även delmålen; Fysisk planering och samhällsbyggande ska grundas på program och strategier för:

- hur ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur kan åstadkommas så att transportbehovet minskar och förutsättningarna för miljöanpassade och resurssnåla transporter förbättras,
- hur kulturhistoriska och estetiska värden skall tas till vara och utvecklas,
- hur grön- och vattenområden i tätorter och tätortsnära områden skall bevaras, vårdas och utvecklas för såväl natur- och kulturmiljö- som friluftsåndamål, samt hur andelen hårdgjord yta i dessa miljöer fortsatt begränsas.
- hur energianvändningen skall effektiviseras för att på sikt minskas, hur förnybara energiresurser skall tas till vara och hur utbyggnad av produktionsanläggningar för fjärrvärme, solenergi, biobränsle och vindkraft skall främjas.

Naturskyddsföreningens roll är att utifrån miljömålen och andra allmänna intressen verka för en demokratiskt förankrad planering och för en allsidig och vital diskussion kring planeringens målsättningar och effekter.

Polycypunkter

Nedan följer ett antal policyfrågor som är centrala för Naturskyddsföreningens arbete. Först presenteras föreningens syn på planeringsprocessen, sedan sammanfattas tio viktiga grundprinciper för att skapa en hållbar stadsutveckling. Därefter redogörs för hur föreningen anser att

länets övergripande bebyggelsestruktur bör utvecklas. Avslutningsvis redogörs mer detaljerat kring Naturskyddsföreningens två centrala intresseområden trafik och närnatur.

1. Så ska fysisk planering gå till

I Sverige regleras fysisk planering genom PBL (Plan- och bygglagen). Landets kommuner har planmonopol, dvs. det fulla ansvaret för att planera och styra kommunens fysiska utveckling. Länsstyrelsen har ansvar för att beakta statens intressen (bl. a. riksintressen, hälsa- och säkerhet, mellankommunala frågor samt miljökvalitetsnormer). Boverket har ansvar för tillsynen över planväsendet.

Varje kommun ska enligt PBL ha en politiskt antagen, kommuntäckande och aktuell översiktsplan där grundragen i mark- och vattenanvändning och framtida bebyggelseutveckling redovisas. För konkreta projekt tar kommunen därefter fram detaljplaner och/eller beslutar om bygglov. Detaljplaner och bygglov får inte gå emot vad kommunen redovisat i översiktsplanen, utan att motivera skälen till varför man går emot.

Översiktsplanen tas fram genom ett lagreglerat förfarande där allmänheten garanteras insyn i utställningsskedet och där miljöorganisationer ofta får, och ska, komma till tals redan i samrådsskedet innan utställningen av planen.

För detaljplaner gäller en motsvarande process där synpunktskretsen dock begränsas till sakägare (boende, fastighetsägare och miljöorganisationer under vissa förutsättningar). Eftersom detaljplan (eller bygglov) inte ska gå emot översiktsplanens intentioner är det viktigt för en förening att komma in tidigt i processen med synpunkter.

Dagens plankultur domineras av intresset att genom fysisk planering skapa ekonomisk tillväxt. Miljöaspekterna behöver stärkas och integreras i planeringens alla skeden för att vi ska nå ett förhållningssätt i planeringen som leder till hållbar stadsutveckling. Erfarenheterna visar att det är svårt, dyrt, konfliktfyllt och tidskrävande att i efterhand föra in miljöaspekterna i planeringsprocessen. Miljöintressena anklagas då ofta för att fördyra och fördröja planeringen. Miljöaspekterna behöver därför integreras i planeringen och inte som nu mest belysas i konsekvensbedömningar.

I storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö bedrivs regionplanering där regionala och mellankommunala frågor ska belysas. Regionplanen är inte styrande utan fungerar som ett verktyg för samordning där regionens planerare och politiker försöker hantera strukturfrågor som bebyggelse, trafik och grönområden.

Fysisk planering innebär att genom en demokratisk politiskt förankrad process gemensamt besluta vad som är en bra utveckling. För att det ska fungera måste kommunen ta sitt ansvar med en tydlig planeringsprocess där olika intressen får göra sig hörda vilket sedan vägs samman till en god helhet.

Enskilda exploitörer kan ta kraftfulla initiativ som kan vara såväl positivt som negativt för miljön, men – och detta är viktigt – det är kommunen och dess politiker som har det fulla ansvaret för själva planprocessen och de tillstånd enligt PBL som krävs för att konkretisera ett projekt.

Naturskyddsföreningen har en viktig roll att fylla genom att så tidigt som möjligt delta i den demokratiska processen för att värna naturens intressen och bidra till att skapa allsidiga och goda livsmiljöer. Helst ska detta ske genom att proaktivt komma med förslag.

Nedan följer utmaningar och åtgärder för att gynna en välfungerande fysisk planering.

Utmaning	Åtgärd
<p>Kommunpolitiker avsäger sig ibland sin beslutanderätt genom att skylla på exploatörerna. Dock är politikerna skyldiga att ge bygglov som inte strider mot gällande detaljplan. Att medge avsteg från detaljplan är ingen skyldighet för kommunen. Exploateringsavtalet är en viktig del av detaljplanen. Där kan man ställa krav på exploatören när det gäller t.ex. åtgärder för att minska miljöbelastningen, förbättra möjligheterna för gång- och cykeltrafik samt, i vissa fall, få till stånd kompensatoriska åtgärder.</p>	<p>Påtala att kommunens politiker enligt lag har full rätt att bestämma över all planering av vad som får byggas inom kommunens gränser och att ingen exploatör kan tvinga kommunen att godkänna ett planförslag. I processen kring detaljplan och exploateringsavtal bör vi ställa långtgående miljökrav, enl. miljöbalken åtminstone.</p>
<p>Det är viktigt att måldokument såsom lokala miljömål får effekter i praktiken.</p>	<p>Alla mål bör följas upp med en konkret plan för var och hur de ska uppnås inom alla relevanta områden, exempelvis inom fysisk planering.</p>
<p>Byggprojekt får ofta påverkan utanför gränserna till kommunen som godkänner planerna. Många kommuner planerar idag utan hänsyn till effekter på regional nivå. Två exempel är ny bebyggelse som skär av gröna förbindelse-länkar samt externa köpcentra som påverkar handel och transporter över ett stort område. Kommuner är skyldiga att samordna planeringen med grannkommuner. Länsstyrelsen är skyldig att ingripa när samordning inte fungerar. Även miljökvalitetsnormer och hälsa- och säkerhet är ingripandegrunder. Länsstyrelsen avstår dock ofta från att ingripa.</p>	<p>Alla åtgärder som får regionala effekter ska hanteras med ett medvetet regionalt perspektiv. Påtala för kommun, Länsstyrelse och massmedia när samordning mellan kommuner brister eller när annan grund finns för Länsstyrelsens ingripande.</p>
<p>En demokratisk samhällsplanering ska ge plats för många olika perspektiv, t.ex. sociala och ekologiska. Samråd med medborgarna ska ske (i samrådsskede och utställningsskede).</p>	<p>Delta i kommunikationen för att värna naturens intressen och bidra till att skapa allsidiga och goda livsmiljöer. För bäst resultat bör engagemanget börja tidigt i planprocessen, i arbetet med översiktsplanen, innan alltför mycket låsningar lagts fast. Vi bör ständigt arbeta med våra lösningar också i detaljplanen.</p>
<p>Många känner sig överkörda av politiska beslut om markanvändning som förstör miljön.</p>	<p>Fysisk planering följer vissa ramar som kan bidra till att skydda miljön men vid konfliktfyllda projekt är det främst den politiska processen som avgör slutresultatet. Byggprojekt och miljöåtgärder godkänns genom förslag som politiker finner attraktiva. Utmaningen är att presentera alternativa förslag som på ett rimligt sätt tillgodoser exploateringskrav och miljökrav sett ur ett hållbarhetsperspektiv, och försöka vinna politiskt gehör för ett sådant allsidigt förhållningssätt. Det handlar alltså inte om förhandlingsplanering utan om en öppen demokratisk "värdeplanering" förankrad hos medborgarna genom brukardialog.</p>

2. Tio grundprinciper för en bättre stadsregion

Nedan följer tio generella principer som vägledning vid alla åtgärder som förändrar den fysiska strukturen:

1. Värna goda livsmiljöer för människor, djur och växter.
2. Använd de gröna och de blå värdena som centrala värden i ett attraktivt stadsbyggande.
3. Bygg vidare på befintlig struktur – undvik nya stora exploateringar på naturmark och grön icke exploaterad mark (jungfrulig mark) samt vattenområden (sjö- och vattenområden) och bilda naturreservat.
4. Skapa närhet – inte avstånd och transportbehov.
5. Bevara vild natur och sammanhängande grönområden och skapa nya gröna områden.
6. Miljötänkande ska genomsyra alla led vid nybebyggelse och omfatta alla aktörer som deltar.
7. Gynna gång, cykel, kollektivtrafik och utveckla smarta trängselavgifter.
8. Blanda arbete, bostad, utbildning, handel och service, men lokalisera verksamheter med många besökare till centrala lägen.
9. Tillfredsställ barns behov med plats för lek och rörelse. Trafikmiljön ska göra det möjligt för barn att själva förflytta sig utan att bli skjutsade med bil.
10. Undvik att skapa ny gles bebyggelse som ökar transportbehovet och minskar närnaturens användbarhet och skönhetsvärden.

3. Så vill vi ha bebyggelsestrukturen

Stockholms län har byggts ut i en stjärnstruktur längs med spårtrafiken. Detta har skapat en välstrukturerad bebyggelse med god tillgång till kollektivtrafik och gröna kilar av natur mellan bebyggelsestråken.

Utmaning	Åtgärd
Den välfungerande stjärnstrukturen är hotad genom motorleder och en utglesning av bebyggelsen som äter sig in i de gröna kilarna.	Placera ny bebyggelse längs med spårtrafiken och den befintliga stjärnstrukturen, istället för exploatering av nya områden. Satsa på kollektivtrafik, i så stor utsträckning som möjligt spårburen, och undvik nya utglesande motorleder. Slå vakt om de gröna kilarna.
Människors resmönster sträcker sig i allt högre utsträckning över hela länet vilket ökar miljöpåverkan.	Koncentrera tillväxten av befolkning och verksamheter främst till de delar av regionen som redan är exploaterade och som redan från början har goda förutsättningar för bl.a. god kollektivtrafik och med fungerande kommersiella och sociala funktioner. Detta för att minska transportbehovet och underlätta gång, cykel och kollektivtrafik. Samordna utbyggnaden av ny bebyggelse med kapacitetsstark kollektivtrafik. Skapa fler kollektiva tvärförbindelser, men med hänsyn till de gröna kilarna, för att knyta samman kollektivtrafikstråken i stjärnformen.
Att få principen "förorenaren betalar" att tillämpas även i samhällsplaneringen.	Den som orsakar miljöpåverkan ska betala de kostnader man orsakar. Ekonomiska styrmedel ska användas i stadsbyggnad. Exploatörer ska betala kostnaden för ny infrastruktur som anslutningsvägar. Anslutningsavgifter för avlopp ska spegla den verkliga kostnaden för nya rörledningar.
Markägare kan medge eller motarbeta 'Hållbar stadsplanering'	Utnyttja kommunernas planrätt så långt det går. Dvs planlägg allt från bostadsområden med hög kollektivtrafiktillgänglighet till att tillåta och stimulera att den återstående jordbruksmarken nyttjas på ett sätt som är bra för befolkningen och den biologiska mångfalden. Men det finns svårigheter: en plan som inskränker markägarens rätt kan inte alltid påtvingas utan ersättning, en plan kan bara i viss grad bli tvingande för markägaren att fullfölja.

4. Närnatur och biologisk mångfald ska gynnas

Tillgången till parker och grönområden har stor betydelse för människors hälsa och välmående. Avståndet till ett grönområde har stor betydelse för om människor använder det i vardagen. För att gynna nyttiga och upplevelserika möten mellan människa och natur krävs att naturen ges plats och har en varierad sammansättning och sammanhängande struktur.

Många av de miljö- och hälsoproblem som är typiska för städer avhjälpas effektivt med hjälp av närnaturens ekosystemtjänster, exempelvis temperaturreglering, luft- och vattenrening.

Nedan följer utmaningar och åtgärder för att gynna närnatur och biologisk mångfald.

Utmaning	Åtgärd
Varje beslut att förändra den byggda miljön är en möjlighet att öka mångfalden, skapa ny natur och ge förutsättningar för många olika växt och djurarter. Ta vara på näraturens förmåga att leverera ekosystemtjänster.	Uppvärdera naturen till att vara ett livsmiljöelement i den goda staden. Detta kan ske genom aktiv landskapsplanering som visar var grönstrukturens olika aspekter kan utvecklas. Integrera naturen med bebyggelsen. Variera växtval. Plantera träd längs gatorna. Anlägg fjärlsträdgårdar, holkar och bon, partier med ängsväxter, dammar, våtmarker och vegetation på olika nivåer som tak och väggar. Använd det gröna för att minska buller och sänka partikelhalter. Kommunen ska ställa krav på den tätortsnära naturens ytor, innehåll och kvaliteter genom specifikation av tydliga lokala normer.
Värdefull natur ses idag ofta som "ännu icke bebyggd mark" vilket gör att den ligger under ett ständigt exploateringstryck.	Prioritera nybyggnation på redan exploaterad mark. Om grönområden tas i anspråk för ny bebyggelse ska detta kompenseras så att kvarvarande grönområden får ökad "värdetätthet" och blir mer tillgängligt och mer användbart för alla som berörs av förändringen. Försök att via kommunen få till stånd samverkan mellan exploatörer och markägare för att spara värdefull natur och för att lokalisera bebyggelsen så att sambanden i grönstrukturen förstärks. Naturreservat eller liknande starka skydd bör genomföras för att skapa tydliga och stabila gränser för exploateringens utbredning.
Brutna ekologiska samband som bör restaureras.	Naturmiljöer där viktiga samband brutits bör återskapas. Detta innebär att man kan acceptera att vissa grönytor exploateras om helheten blir bättre och kan även ses som en sorts kompensation för förlorad grönyta. Ett exempel kan vara att högre naturvärden bevaras.
Att ta vara på naturens hälso- och livskvalitetsfrämjande effekter.	Det ska finnas utrymmen för olika naturupplevelser i all stadsmiljö, med fönsterutsikter och grönskande gårdar, gröna skol- och förskolegårdar med lättillgängliga skogsdungar, natur- och parkstråk genom stadsdelarna. Sök samarbete med kommun och bostadsförvaltare för att utforma en gemensam park- och naturpolicy och gröna skötselplaner.
Det är viktigt med kontinuitet och samband i de gröna livsmiljöerna.	Anlägg gröna stråk genom bebyggelsen som knyter samman med omgivningens natur och rekreationsområden. Skapa minskade vägbarriärer. Sammanhängande gröna stråk förbättrar luftkvaliteten och underlättar för boende att använda grönområdena. De har också betydelse som ekologiska förbindelselänkar där djur och växter kan spridas. Använd begrepp som grönstruktur och gröna kilar för att skapa förstärkt välfungerande ekosystem kräver sammanhang och transportkorridorer för djur och växter.
Att skydda tätortsnära skogar och värna upplevelsevärden såsom tystnad och vildmarkskänsla.	Tätortsnära natur ska ha skötselplaner. En betydande del av den tätortsnära skogen bör undantas helt från avkastningsinriktat skogsbruk genom reservat eller annan långsiktig skyddsform.
Att sluta kretsloppen och förtydliga sambanden mellan stad och land.	Underlätta stadsnära livsmedelsproduktion som kan återanvända stadens avfallsprodukter. Ge plats för små djurgårdar, kolonilotter, odling och aktiviteter.
Dagvatten är en resurs som kan berika närmiljön.	Undvik, i möjligaste mån, underjordiska ledningar för dagvatten. Utforma alla ytor för en medveten dagvattenhantering. Skapa öppna vattendrag och vattenspeglar. Det förbättrar förutsättningarna för en mångfald av växt och djurarter samtidigt som vattnet renas bättre.
Det byggs mycket i skyddsvärda strandområden vilket drabbar både mångfalden och friluftslivet. Kommunerna ger många dispenser för strandskyddet och har nu självständig rätt att besluta om strandskyddsdispenser och undantag från strandskydd i detaljplaner. Länsstyrelsens arbete med att granska och överpröva kommunernas dispenser och undantag riskerar att, som tidigare, brista.	Strandskyddslagen ska följas: Dispenser från strandskyddet ska inte ges rutinmässigt utan endast i specialfall.

5. Transportberoendet ska minska

En medveten planering av samhället kan minska transporternas miljöpåverkan. Utgångspunkten ska vara att minska transportberoendet och gynna gång-, cykel- och kollektivtrafik. Staden ska vara tillgänglig, även utan bil.

Nedan följer utmaningar och åtgärder för att minska transportberoendet och gynna miljöanpassade transportmedel.

Utmaning	Åtgärd
Biltrafiken leder till omfattande utsläpp, buller och markåtgång.	Prioritera kollektivtrafik, gång, cykel och åtgärder för minskat transportberoende. Smarta trängselavgifter ska utvecklas och användas. Bilköerna är den viktigaste drivkraften bakom nya vägbyggen. Utan smarta avgifter går köproblemen inte att lösa. Således är trängselavgifter en central del i en strategi för att förena en växande stad med naturskydd, låg energiförbrukning, hög tillgänglighet m m.
Nya motorleder sprider ut bebyggelsen och skapar ökat transportberoende med exploatering och fragmentering av naturområden.	Undvik utbyggnad av nya motorleder.
Separering av bostäder, handel, service och arbetsplatser leder till ökat transportberoende.	Integrera samhällets funktioner och blanda arbetsplatser, bostäder, affärer, service, utbildning, institutioner och nöjen. Centrala regionkärnan och knutpunkter för kollektivtrafiken bör dock ha en betydligt högre koncentration av arbetsplatser.
Att planera för kollektivtrafiken.	Ny bebyggelse bör koncentreras till knutpunkter för kollektivtrafik och till kollektivtrafikstråk. Kollektivtrafiken ska finnas på plats redan från början för att skapa miljöanpassade resmönster. Undvik att anlägga bostäder på platser som är svåra att försörja med turtät kollektivtrafik.
Att planera för muskeldrivna personliga transportmedel.	Fotgängare och cyklister ska beredas en attraktiv miljö. Det ska vara lätt att röra sig med egna transportkärror, barnvagn och rullstol. Cykelpooler för boende och arbetande ska uppmuntras. Normer ska finnas för väderskyddade cykel-parkeringar.
Att planera för minskat transportberoende.	Bygg handel, skolor, service och andra anläggningar som besöks av många människor på platser dit det är enkelt att transportera sig utan bil. Undvik externa köpcentrum.
Att utnyttja det faktum att mycket bebyggelse ligger nära vatten.	Där möjlighet ges att öka miljönyttan: Satsa på båtlinjer som komplement till markburna transporter.
Många aktörer arbetar för att människor ska välja biltransporter, men få aktörer uppmuntrar aktivt miljöanpassade kommunikationsmedel och effektivisering av transporter.	Inrätta mobilitetskontor på regional, kommunal och lokal nivå, t.ex. i expansiva bebyggelseområden. Mobilitetskontor arbetar med att uppmuntra miljöanpassning och effektivisering av person och godstransporter. Information och samordning kring miljöanpassade transporter ska ske såväl kontinuerligt som i god tid innan inflyttning i nyproducerade bostäder och verksamhetslokaler. Underlätta för bilpooler.
Om man i allt för hög grad stryper ett område på biltrafik riskerar det utarma den lokala handeln.	Biltrafik kan tillåtas att silas genom områden, men ska inte dominera.
Parkeringsplatser är trafikalande och tar upp värdefull yta i stadsrummet.	Antalet parkeringsplatser ska minska. De parkeringsplatser som finns eller byggs ska inte subventioneras. Nybyggnation av parkeringsplatser ska i normalfallet ske i garage. Parkeringsnormer kan användas som styrmedel.

Avslutning

Människor är olika. Vi bor, arbetar, handlar, har en fritid och vill ge barnen en bra uppväxt, men allt detta på lite olika sätt. Det gör att det inte finns ett allomfattande svar på hur städerna ska byggas. Däremot finns omfattande kunskap om hur negativa miljöeffekter av stadsutveckling kan motverkas. Hur städerna byggs är viktigt för både den globala miljöpåverkan och vår vardagsmiljö. Det innebär avvägningar och ibland intressekonflikter som måste hanteras. Hållbar stadsutveckling, med allt från urbana trafikfrågor till närnaturfrågor, utgör en bra arena för helhetslösningar. Nedan följer tre viktiga konstateranden;

Trafikökning bör motverkas. Det är uppenbart att motortrafiken är ett stort miljöproblem i tätorterna och att ständigt ökande trafik förvärrar problemen. Ökat transportberoende bör motverkas, bl.a. genom en medveten fysisk planering och ökad tillgång till IT- och telekom.

Grönområden bör skyddas. Det är idag allmänt känt att folkhälsan påverkas positivt av naturupplevelser. Närnaturen är betydelsefull för att främja fysisk aktivitet. Forskning visar att patienter tillfrisknar snabbare om de får se eller vara i naturen. Barns lek hemma och i skolan

och det faktum att äldre bör få chansen att röra på sig i en attraktiv närmiljö ställer särskilda krav på närnaturen. Grönområden bör därför skyddas och närnaturen utvecklas och berikas.

Engagemang lönar sig. Naturskyddsföreningens arbete ger resultat. Föreningen är en viktig aktör inom fysisk planering. Naturskyddsföreningen kan hjälpa kommuner att skapa attraktiva och hållbara miljöer för en växande befolkning, att skapa miljöer för framtiden. Ju tidigare man kommer in i planprocessen desto bättre är det, innan det uppstår låsningar. Helst bör man vara med redan i samrådsskedet kring översiktsplanen. Sedan bör man bevaka frågorna genom hela processen från detaljplan och bygglov till genomförande. Det ger goda möjligheter till resultat. Det är också bra att komma ihåg att planering är den fysiska gestaltningen av den politik som förs. Goda kontakter med lokala politiker, kombinerat med förmågan att skapa publicitet om det inte går föreningens väg, borgar för framgångar. Utgångspunkten bör vara en tydlig helhetsbild av hur föreningen vill se bebyggelseutvecklingen i framtiden, utifrån de förutsättningar som är sannolika.

Naturskyddsföreningen
Stockholms län

Ge oss kraft
att förändra
Pg.90 1909-2

Naturskyddsföreningen i Stockholms län
Norrbackagatan 80, 113 41 Stockholm
Telefon 08-644 52 70
Mail: kansli.stockholm@naturskyddsforeningen.se

Naturskyddsföreningen är en ideell miljöorganisation med kraft att förändra. Naturskyddsföreningen i Stockholms län jobbar med en mängd olika regionala miljöfrågor. Vi jobbar med allt från planfrågor till att arrangera utflykter.

www.naturskyddsforeningen.se/stockholm

www.bilpoolen.nu